№ 125. Piątek 31. Maja 1861. Rok wydania 51.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Gmina *Tłumaczyk*, w obwodzie kołomyjskim, obowiązała się dla założenia szkoły trywialnej u siebie wystawić w ciągu roku bieżącego na gruncie gminnym stosowny budynek szkolny z pomieszkaniem nauczyciela, sprawić porządki szkolne, i równie jak sam budynek utrzymywać zawsze w dobrym stanie, potrzebne na opał szkoły drzewo kupować za ofiarowaną od dominium roczną kwotę 20 zł. w. a. i przystawiać do szkoły, nakoniec płacić każdoczesnemu nauczycielowi rocznie 189 zł. w. a. gotówką, i odstąpić mu oraz do użytku przeznaczony dla szkoły grunt gminny pod nr. top. 1016/1017 objętości 1303 sążni kwadratowych.

Na polepszenie dotacyi nauczyciela ofiarował także gr. kat. pleban miejscowy ks. Mikołaj Sabat na czas swego urzędowania kapłańskiego w Tłumaczyku część zapisanego pod nr. topogr. 373 464 gruntu erekcyjnego objętości 1052 sążni kwadratowych na użytek nauczyciela, który jednak obowiązany będzie oraz pokrywać ze swojej dotacyi koszta usługi szkolnej.

Okazaną temi ofiarami troskliwość o poparcie oświaty między ludem wiejskim podaje c. k. galicyjskie Namiestnictwo z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Sprawy krajowe.

(Posiedzenie izby deputowanych.)

— Posiedzenie izby deputowanych dnia 27. maja zaczęło się o godzinie kwadrans na jedenastą. Krzesło prezesowskie zajął dr. Hein. W loży dworskiej zajął miejsce Jego król. Wysokość książę Waza. Na ławie ministeryalnej pp. Schmerling, Mecsery, Plener, Lasser, Pratobevera i kontradmirał Wüllersdorf.

Prezes odczytuje imiona nowoprzybyłych deputowanych z Czech, Galicyi, Dalmacyi i Styryi, i odbiera od nich zaręczenie.

Dep. Pillersdorf przedkłada prośbę wielu urzędników o polepszenie ich położenia.

Następnie przedłożono izbie zaproszenie c. akademii umiejętności na uroczyste doroczne posiedzenie, i uwiadomienie izby panów co do kart wstępnych stałych dla członków izby deputowanych.

Dep. Giskra, Brosche i inni proszą, ażeby wniosek o nieodpowiedzialności posłów jak najrychlej umieszczony był na porządku dziennym.

Minister stanu Schmerling odpowiada na interpelacyę względem rady oświecenia wniesioną na przeszłem posiedzeniu. Ministerstwo stanu zajmuje się dłuższy czas gorliwie tym przedmiotem. Obrady nad statutem rady oświecenia potąd jeszcze nie ukończone. Co do pytania względem administracyjnego zakresu władzy rady oświecenia będzie ściśle zachowana treść słów najwyższego listu odręcznego.

Winterstein odczytuje sprawozdanie wydziału o wniosku Litwinowicza w następującej osnowie:

1. Wszyscy członkowie izby deputowanych rady państwa otrzymają dyety dzienne w kwocie po 10 zł. w. a. za czas zasiadania w izbie.

2. Nadto otrzymają deputowani na koszta podróży po 1 zł. w. a. za milę, licząc od miejsca zamieszkania aż do Wiednia, za podróż tam i na powrót.

3. Tak dyety dzienne jak i koszta podróży mają być opłacone z tego funduszu, z którego opędza skarb wszystkie koszta poniesione na radę państwa.

4. Żaden deputowany nie ma prawa zrzec się powyższej płacy.

Jako powód przyjęcia wniosku wymienia sprawozdawca między innemi nierówny podział darów losu itp. Wydział znalazł niesłusznym tę część pierwotnego wniosku, który żąda, aby obliczać dyety deputowanych jeszcze przed zagajeniem sesyi rady państwa, wydział wnosi, aby płacić dyety tylko za czas zasiadania w izbie z uwzględnieniem urlopu.

Litwinowicz zgadza się z wnioskiem wydziału i przemawia ponownie za nagłością wniosku.

Prezes poddaje pod głosowanie rzecz o nagłości wniosku. Izba uznaje nagłość, zaczem rozpoczęto dyskusyę nad samym wnioskiem.

Dep. Smolka przemawia przeciw wnioskowi; iż obciąży skarb wydatkiem, który nie jest zawarty w budżecie państwa. Izba w swym dzisiejszym składzie nie może uchwalać zatem podobnego wniosku, chociaż służy jej niezaprzeczenie prawo stanowić w swych własnych wewnętrznych sprawach. Jest inny środek zaradzić temu, co dało powód uczynić wniosek, o którym mowa. Ministerstwo opędzało rozmaite inne nagłe wydatki bez przyzwolenia rady państwa, a mianowicie i w tej sprawie udzieliło deputowanym zaliczek na podróż. Toż samo może stać się i teraz. Poźniej i ten wydatek będzie mógł wraz z innemi być przedłożonym radzie państwa do zatwierdzenia w drodze ustawodawczej. Wnosi zatem, aby wniosek ten odroczyć aż do przedłożenia budżetu i dyskusyi nad nim.

Rieger żąda, aby odroczyć dyskusyę na 10 minut.

Mühlfeld żąda głosu przeciw odroczeniu.

Po dziesięciu minutach przerwy prezes poddaje pod głosowanie wniosek Smolki. Wniosek upada.

Mühlfeld zabiera głos i zwraca uwagę na to, że dep. Smolka zgadza się co do zasady z wnioskiem Litwinowicza, i różni się tylko ze zdaniem wydziału co do źródła, z jakiego wydatek ten ma być opędzony. Izba powinna pierwej uchwalić zasadę, poczem będzie mogło ministerstwo według tego postąpić. Ustęp 3. wniosku wydziału rozstrzyga wątpliwość Smolki, wskazując z góry, z jakich funduszów pomieniony wydatek ma być opędzany, wstrzymuje się jedynie od bliższego oznaczenia i nie wchodzi w szczegóły. Na wszelki wypadek wydatek ten będzie umieszczony w budżecie, a rada państwa uchwali fundusze opędzić go. Przedewszystkiem musi być jednak uchwalona zasada.

Belcredi uznaje wątpliwość Smolki za uzasadnioną i stawia wniosek pośredni; uchwałę zasadniczą można odroczyć, a tymczasem wypłacać zaliczki.

Wniosek ten poparto.

Taschek czyni uwagę, że wniosek już był odrzucony, nie można zatem brać go pod dyskusyę powtórnie.

Prezes odpowiada, że wniosek ten nie mówi jedynie tylko za odroczeniem, przeto dyskusya może mieć miejsce. Najprzód pójdzie pod dyskusyę wniosek pierwotny.

Winterstein jako sprawozdawca czyni uwagę, że wnioskodawca zgadza się ze zmianami poczynionemi w wydziale, można zatem od razu wziąć pod dyskusyę wniosek wydziału.

Putzer żąda, aby dyety deputowanych zniżyć na 8 zł. w. a. ze względów oszczędności.

Jeden z deputowanych z Galicyi żąda, aby je zniżyć do 7 zł. wal. austr.

Prezes odczytuje kilka jeszcze wniosków Schindlera, Mühlfelda itp., ściągających się do stylizacyi wniosku. Poprawkę Mühlfelda: każdy członek otrzymuje podczas obecności w radzie państwa w ciągu teraźniejszej sesyi od dnia wstąpienia swego po 10 zł. w. a. dziennie otrzymuje dostateczne poparcie.

Tinti przypomina niespodziewane wypadki, jak choroby, odroczenia, urlopy itp., i chce, aby były uwzględnione.

Mühlfeld znajduje dostateczne uwzględnienie w słowach „w ciągu teraźniejszej sesyi“ i „od czasu wstąpienia swego do rady państwa.“ Dłuższa nieobecność pociągałaby za sobą utratę dyet, równie jak wydalenie się bez urlopu.

Winterstein broni stylizacyę wniosku wydziału, w którym zawarte są i uwzględnione wszystkie powyższe poprawki.

Prezes poddaje pod głosowanie poprawkę Belcredego. Izba ją odrzuca równie jak i wniosek Putzera. Pierwsze głosowanie nad wnioskiem Mühlfelda pozostaje bezskuteczne, a izba ma przystąpić do głosowania gałkami, lecz Mühlfeld usuwa swój wniosek. Ustęp pierwszy wniosku wydziału przyjęty. Przeciw ustępowi drugiemu zabiera głos Tinti, i chce, aby za miarę odległości przyjąć oddale nie naprost od Wiednia. Co do wynagrodzenia kosztów podróży napowrót wnosi, aby dodać słowa: „po skończonej sesyi.“

Wniosek ten nie poparty.

Ustępy 2., 3. i 4. wniosku wydziału przyjęte bez dyskusyi.

Winterstein przemawia raz jeszcze za nagłością wniosku. Izba uznaje nagłość, poczem wniosek odczytano po raz trzeci i ostatecznie w całości przyjęty.

Minister Plener czyni uwagę, że powzięta uchwała musi być teraz przedłożona izbie panów, a następnie do sankcyi Najjaśniejszemu Panu.

Prezes kładzie wniosek o nieodpowiedzialności i nietykalności członków rady stanu i sejmów na następujący porządek dzienny.

Na wniosek dep. Dobllhofa przyszłe posiedzenie naznaczone na środę.

— Na posiedzeniu jeneralnej kongregacyi komitatu zagrabskiego w d. 24. b. m. przyszły, jak donosi *Gaz. wied.*, pod obrady wykroczenia włościan z Ozalj, o których dzienniki węgierskie pisały z takiem uniesieniem. Podług gazety zagrabskiej rzecz tak się miała:

Karlsztadzkie towarzystwo spiewaków zrobiło niezbyt dawno wycieczkę do Ozalj, położonego w romantycznej okolicy. Spiewacy mieli sztandary narodowe i przywdziali czapki czerwone zwykle tutaj używane. Po odspiewaniu kilku pieśni zaproszono ich do przyległego zamku, gdzie także na żądanie spiewali. Ale gdy wychodzili ztamtąd, tłum włościan wzrastający z każdą chwilą, otoczył ich, zelżył i obrzucił kamieniami; poszarpano im chorągwie, a kilku raniono nawet ciężko; ledwo zdołali ratować się ucieczką. Co było przyczyną tego karygodnego wykroczenia włościan, czy byli namówieni, i od kogo, nie ma żadnej pewności. Widać w tym smutnym wypadku tylko zbrodnię zaburzenia publicznej spokojności, zbrodnię publicznego gwałtu, którego dopuszczono się ograniczając samowolnie wolność tyla ludzi, i nareszcie zbrodnię ciężkiego uszkodzenia drugich na ciele.

Zgromadzenie uchwaliło podać do sądu krajowego prośbę o przedsięwzięcie śledztwa na miejscu zbrodni, jakoteż, by sąd krajowy powierzył śledztwo panu Vranycany, nadsędziemu ławniczemu, a to w razie, jeśliby się pokazało, że do tej zbrodni wiąże się nieco polityczego. Zarazem polecono panu Herzic powiatowemu sędziemu ławniczemu, aby użył wszelkich środków do utrzymania publicznego pokoju i porządku.

Ameryka.

(Doniesienia z Nowego Yorku. — Doniesienia z Ameryki północnej.)

Nowy Jork, 11. maja. Wojska związkowe są w pochodzie na Baltimore. Znaczny oddział wojsk południowych zbliża się ku Wirginii. Senator Wegfal donosi, że 100.000 luda wojsk południowych posuwają się na Washington, i że prezydent Lincoln wraz z ministrami wzięty będzie jeńcem, jeżeli nie będzie się starał ujść w pierwszej połowie czerwca. Lecz i wszystkie wojska Stanów północnych są również w pochodzie ku Washingtonowi na odsiecz. Gubernator Kentuky zwołał zgromadzenie, aby się oświadczyć stanowczo za lub przeciw unii. W Wirginii zachodniej zwołano także zgromadzenie. Chcą odłączyć się i jako osobne państwo przystąpić do związku południowego.

— W kongresie w Montgomery przeszedł bil, którym uznany został stan wojenny w obec rządu Stanów zjednoczonych. Ogłoszona została urzędowa korespondencya ministra Sewarda z posłem Stanów zjednoczonych w Paryżu; Seward zalecił posłowi, uwiadomić rząd francuski, że rząd federacyjny niezezwoli nigdy na rozwiązanie unii. W odpowiedzi na zapytanie tutejszych kupców oświadczył Seward telegrafem, że żaden obcy okręt nie może przyjmować w Norfolku (w Wirginii) ładunku bawełny do obcego portu.

Hiszpania.

(Wiadomości bieżące.)

Madryt, 21. maja. *Correspondencia* utrzymuje na pewnej podstawie, że San Domingo rządzone będzie na teraz temi samemi ustawami, co Kuba i Portoriko, bez naruszenia przytem zwyczajów i obyczajów kraju, jak dalece nie będą się sprzeciwiały rzeczonym ustawom.

Anglia.

(Wiadomości bieżące.)

Londyn, 25. maja. *Daily Telegraph* donosi, że w poniedziałek zielonych Świątek przyszło w Yarmouth do takiego starcia między milicyą a artylerya, jak w Wrexham. Wielu artylerzystów było ciężko ranionych. W Londynie w Regentsparku korzystając z nieobecności policyi pospólstwo raniło kamieniami kilku konnych ochotników i przebiło kilka koni; jednemu z koni przecięto żyły pod kolanami.

Francya.

(Nowiny dworu. — Wiadomości bieżące. — Kupno posiadłości Mentone i Roquabruna.)

Paryż, 25. maja. Słychać, że Cesarz zwiedzi tego lata w ciągu podróży swojej miasta Nancy i Bourges, które podług projektu komisyi fortyfikacyjnej mają być zamienione w twierdze pierwszego rzędu.

— Wczoraj otrzymał Cesarz pismo Dra. Gabriela Garcia Moreno, który oznajmia, że został obrany prezydentem republiki Ecuador.

— Pan Fould, były minister stanu, udaje się do Londynu dla uregulowania udziału przemysłu francuskiego w wielkiej wystawie londyńskiej. Jak słychać, niceobejmie książę Napoleon prezydentury w francuskiej komisyi przemysłowej.

— Francuskie ciało prawodawcze zawotowało ostatnich dni 4 miliony franków jako wynagrodzenie za odstąpione posiadłości Mentone i Roquabruna. Jeden tylko członek zabierał głos, a to pan Königswarter. Oświadcza on wprawdzie, że będzie głosował za projektem, lecz mniema, iż godziłoby się wspomnąć, że opłata taka za Mentone i Roquabruna cokolwiek jest za wysoką; więc też książę Monaco będzie pragnął zbyć się i reszty dóbr swoich, i to jak najdrożej. Mowca więc sądzi, że kiedy już tyle się płaci, warto całą sprawę od razu skończyć. Do tego w obu tych miejscach, ludność oświadczyła się za przyłączeniem do Francyi, więc wynagrodzenie podług mowcy przypadające księciu, powinnoby być tylko dowodem wspaniałomyślności, a nie prawem jak to w projekcie wyrażono. Baron Mariani sprawozdawca potępia uwagi pana Königswartera i dodaje, że ani książe tych gmin nie sprzedawał, ani ich Francya nie kupiła, ponieważ Francya nie skupuje nigdzie mieszkańców; ludność gmin rzeczonych przyłączyła się do Francyi dobrowolnie i jednogłośnie; wspomina także, że dochód z tych gmin przedstawia o wiele większy kapitał jak ten, który Francya płaci. Większość 235 głosów przeciw 6 zratyfikowała sprawę.

Włochy.

(Wiadomości bieżące. – Rozprawy w izbach włoskich.)

Sardynia. Dnia 21. uchwalił senat zaciąg 36.000 ludzi w Neapolitańskiem. Wojska 3go korpusu armii zajęły już swoje kwatery w okolicy Ferrary. Fortyfikacye tej twierdzy, jak również i w Commachio, będą znacznie wzmocnione. Powodem tego ma być plan Austryi, względem ufortyfikowania Paduy i Rovigu.

— Eskadra francuska — jak telegrafują z Genuy z 24go maja — zawinęła na wody neapolitańskie; pięć okrętów stoi w zatoce Neapolu, reszta w zatoce Baja w pobliżu stolicy.

Na posiedzeniu drugiej izby piemonckiej d. 22. b. m. interpelował, jak donosi *Gaz. wied.*, deputowany Techio rząd względem Wenecyi, a raczej jak się poprawił, względem prowincyi włoskich pod rządem austryackim. Hr. Cavour odpowiedział iż nie może dać bliższych objaśnień względem znanej noty hr. Rechberga, iż jak sam słuszną zrobił uwagę, nie posiada zaufania hr. Rechberga. Nie szczędził następnie pochwał dla interpelanta; oświadczył w nieco tylko więcej dyplomatycznie ogładzonych wyrazach, że zgadza się całkowicie z jego zdaniem i podziękował za nastręczoną sposobność dowieść raz jeszcze w obec Europy, że Austrya nie jest w stanie zarządzać dłużej Wenecyą.

„Jestto, są słowa hr. Cavoura, okoliczność bardzo ważna, w chwili, gdy przekonania liberalne szerzą się i coraz więcej nabierają mocy w całej Niemczy, pomimo oporu zastarzałego stronnictwa w Berlinie i Mnichowie. Gdy zatem prawda ta, że Austrya nie jest w stanie utrzymać dłużej Wenecyi z matematyczną ścisłością będzie dowiedziona, sprawa połączenia Wenecyi z Włochami bardzo wiele na tem zyska. Nie mogę dziś powiedzieć w jaki sposób skutek ten będzie osiągnięty — rozprawiać o tem obecnie byłoby jeśli nie nieroztropnie, przynajmniej nieużytecznie dla sprawy, której bronimy. Nadmienię tylko, że wymowne słowa p. Techio i gorące, jednomyślne przyjęcie jakiego w izbie doznały, będą dla Wenecyan pociechą i ulgą w ich ciężkich cierpieniach.“

W podobnym duchu mówił także Ricasoli dodając, że polityczna roztropność nakazuje czekać sposobniejszej pory do spełnienia życzeń. — W końcu przedłożył następujący wniosek porządku dziennego:

Wysłuchawszy z najwyższem współczuciem objaśnień naczelnika ministrów co do moralnego stanu i życzeń mieszkańców prowincyi Weneckich, wyrażonych w świeżo ogłoszonych notach dyplomatycznych, izba przechodzi do porządku dziennego.

Wniosek ten przyjęto jednomyślnie. Na zapytanie Malmuzego jakie kroki przedsięwzięto aby wyjednać uwolnienie więźniów, których książę modeński odesłał z więzień modeńskich do Mantuy, odpowiedział hr. Cavour, że spodziewa się uzyskać wkrótce wolność dla nich, z wyjątkiem tych, którzy za zbrodnie skarani wyrokiem sądów zwykłych. W końcu na zapytanie, co się dzieje z wnioskiem Garibaldego względem uzbrojenia narodowego, odpowiedział, że komisya sprawozdawcza przedłoży niebawem izbie sprawozdanie swe w tym przedmiocie.

Szwecya.

(Rada stanu pod nieobecność Króla.)

Sztokholm, 17. maja. Na czas pobytu Króla w Norwegii, który potrwa do 3 tygodni, ustanowiony został w Szwecyi rząd tymczasowy, złożony z radców stanu Grippenstedta, Björnstjerny i Thyseliusa pod prezydencyą księcia Oskara. Dnia 10. b. m. mianował Król pełnomocnika przy miastach hanzeatyckich pana Sterky rezydentem ministeryalnym przy tych miastach.

Rosya.

(Wydział stanowy w Finlandyi.)

— Manifestem monarchicznym, ustanowiony wydział stanowy w Finlandyi, nie zbudował tych, którzy się spodziewali zwołania stanów konstytucyjnych; i dla tego też pięciu senatorów, odmówiło podpisu swego do dziękczynnego adresu, który podpisują obywatele kraju, z wyrazem wdzięczności wprawdzie za przyznane Finlandom prawa, ale protestując przeciw temu co dla wydziału carski manifest przyznaje. To pewna, że rząd chcąc załagodzić rozjątrzenie w kraju, z uszczuplenia życia politycznego pochodzące, wydał świeżo reskrypt cesarski, który zapowiada, że kwestye sporne, przedłożone zostaną stanom. — Gdyby nie to, byłby się wydział zaraz na wstępie ogłosił bezprawnym.

Turcya.

(Proklamacya Omera Baszy.)

Hercegowina. Proklamacya Omera Baszy wydana w dniu 11. maja do mieszkańców Hercegowiny jest podług *Oestr. Ztg.* następująca:

Jego ces. Mość nasz dostojny Sułtan raczył postawić mię na czele swojej walecznej armii w Rumelii z zaszczytnem poleceniem prezydować w komisyi ad hoc tutaj wysłanej aby zbadać wasze potrzeby, i ulżyć wam istotnych ciężarów. Staję w pośrodku was z wyraźnym roskazem naszego Najjaśniejszego i wspaniałomyślnego monarchy, postępować z wami z właściwą mu szlachetnością i pobłażaniem. Uwodzili was, a z tego powodu niemal od czterech lat musieliście cierpieć. Postępowanie do którego skłonili was ludzie co swej korzyści szukają w zakłócaniu waszej spokojności, byłoby na was sprowadziło tysiączne nieszczęścia, gdyby nie litość Jego ces. Mości nad wami. Na was teraz jest dowieść naszemu monarsze, że jesteście wierni jego poddani, i żeście godni jego ojcowskiej dobroci. Z zaufaniem przeto przybywajcie do mnie; bo wam w imieniu Jego ces. Mości przynoszę i ogłaszam zupełne przebaczenie, i darowanie zaległych podatków. Nadto przyrzekam wam: 1) zatwierdzić wybór jednego lub stósownie do miejsca dwu muchtarów czyli burmistrzów, których gmina upoważniona jest wybierać; 2) mianować dla każdej nahii dwóch Kordża Baszów, którzy wybrani będą z pomiędzy krajowców posiadających zaufanie swych obywateli; 3) nieograniczoną wolność wyznania, i upoważnienie równie jak wszyscy chrześciańscy poddani Jego ces. Mości budować kościoły i używać dzwonów; 4) zabronić Zablom mieszkać nadal w waszych domach; będą oni przeniesieni w miejsca przy każdej wsi dla nich przeznaczone; 5) przeprowadzić z całą surowością rozporządzenia względem stosunków pomiędzy właścicielami i dzierzawcami, a to za porozumieniem się z deputacyą bośniańskich właścicieli i dzierzawców, których w tym zamiarze do Konstantynopola wezwano; 6) pozwolić wam obliczać kwotę podatkową przypadającą na każdego gospodarza, którą następnie Mouchtarowie i Kordża baszowie przedłożą władzy; 7) zalecić patryarchatowi aby wam na przyszłość tylko takich biskupów przysyłał, którzy znają i umieją wasz język; 8) ułatwić wam nabywanie gruntów na własność. Widzicie więc, że nasz dostojny pan chce nietylko puścić w niepamięć przeszłość, lecz nadto chce zaspokoić wszelkie wasze potrzeby, zapewnić wam na przyszłość szczęście i pomyślność. Usłuchajcie najżyczliwszej rady, którą wam daję; korzystajcie z niej, i przestańcie dążyć do widocznej zguby. Oszczędźcie rządowi cesarskiemu trudów i smutnej konieczności postępować z wami jako z buntownikami. Oszczędźcie sami sobie nieszczęsnych skutków takiego postępowania.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Peszt, 27. maja. Gabryel Kazinczy miał mowę za adresem pełną znaczenia. Hr. Dyonizy Sechenyi wykazał samolubstwo polityki francuskiej, co zasady narodowości używa jedynie za oręż przeciw innym państwom.

Posiedzenie nie zawierało więcej nic ważnego.

Peszt. 28. maja. Na dzisiejszem posiedzeniu izby niższej, miał hr. Antoni Zichy świetną mowę. Pewna część zgromadzenia nie podzielała dotąd zasad w tej mowie wyrazonych. Hr. Zichy odzywał się śmiało za pojednaniem na drodze pokoju. Nie zapominajmy, mówił, że Cesarz Franciszek Józef musi zostawać Królem węgierskim, nie zapominajmy, że godność jego szanowaną być musi.

Nieporozumienia w izbie utrudniają pomyślne rozwiązanie. Dyplom z 20. października nie jest wprawdzie konstytucyą węgierską, miał on tylko ułatwić ludom z tamtej strony Leithy przejście do życia konstytucyjnego. Nie może pojąć dla czego nie ufają szczeremu zamiarowi Jego ces. Mości, który przekonawszy się o szkodliwości absolutyzmu, chce rządzić konstytucyjnie.

Mowę przerywały często oklaski.

Zagrabie, 28. maja. Na dzisiejsze posiedzenie sejmu krajowego przybyli deputowani Pogranicza wojskowego; izba witała ich i uchwalono ich podział na sekcye. Zamierzonemu przydzieleniu deputowanych Pogranicza do komitetu dla ułożenia projektu przyszłej konstytucyjnej organizacyi Pogranicza wojskowego sprzeciwił się Ban ze względu na reskrypt królewski z 9. maja 1861. Przeto odbędzie się w tej sprawie narada na tajnem posiedzeniu.

Wiedeń, 29. maja. Podług doniesienia telegraficznego z Pragi wyjechał Jego Mość Cesarz Ferdynand wczoraj po południu do Ploschkowitz.

Wenecya, 28. maja. W Asolo i okolicy tamtejszej było lekkie trzęsienie ziemi, ale bez żadnej szkody.

Londyn, 23. maja. Na wczorajszem posiedzeniu izby niższej przedłożył lord Russell korespondencyę z północną Ameryką względem oderwania się państw południowych i oświadczył, że Anglia musi uznać blokadę, jeśli odpowiada prawom internacyonalnym.

Neapol, 27. maja (na Turyn.) W czasie jarmarku w Sora pojawiły się zrana na przedmieściu bandy zbójeckie i chciały wedrzeć się do miasta. Gwardya narodowa i wojsko odparły zbójców na 3 mile od miasta. Około południa trwał jeszcze ogień ręcznej broni.

Medyolan, 28. maja. Dzisiejsza *Perseveranza* prostuje doniesienie z Sora w następujący sposób: Dnia 27go zrana, po otwarciu targu w Sora, podstąpili powstańcy — nie rozbójnicy — ku przedmieściu i chcieli się wedrzeć do miasta. Przywołana gwardya narodowa i wojsko odparły ich ogniem ręcznej broni. Około południa słychać było jeszcze strzały.

Podług doniesienia z Maceraty miało umknąć ztamtąd wielu asenterowanych rekrutów.

Perseveranza donosi także, że biskup dyecezyi Breściańskiej zakazał duchowieństwu wszelki udział w festynie narodowym i wyjechał potem, by uniknąć wszelkich przedstawień przeciwnych.

Berlin, 27. maja. Na dzisiejszem posiedzeniu izby deputowanych odpowiedział minister sprawiedliwości na interpelacyę dep. Henfa względem indygenatu osób amnestyonowanych. Indygenat utraca się dziesięcioletnim pobytem za granicą. Amnestya powraca tylko prawa cywilne. Indygenat nie podpada prawom karnym. Rząd uważa amnestyonowanych jako nieposzlakowanych i czystych od wszelkiej winy.

Berlin, 28. maja. Zdaje się, że izba deputowanych przyjmie wniesioną do mocyi Kühnego poprawkę barona Vincke, ażeby wyznaczyć naraz milion, a resztę dozwalać dodatkowo.

Petersburg, 28. maja. Miejsce uwolnionego od służby ministra nauk Kowalewskiego otrzymał admirał Paniutyn. Namiestnik Królestwa Polskiego książę Gorczakow zasłabł niebezpiecznie. Krąży pogłoska, że na zastępcę księcia w Warszawie przeznaczony jest minister wojny Souchozanett.

Nowy Jork, 18. maja. Massachusett wotowało 3 miliony na wojnę. Maryland chce bronić unii. Oczekują ataku państw południowych na wielki rozmiar. Davis objął sam komendę.

Wiadomości handlowe.

Przeciętne ceny targowe czterech głównych gatunków zboża i innych artykułów na targach w Zaleszczykach, Czortkowie, Kopeczyńcach, Mielnicy, Rzeszowie i Jaśle od 1. do 15. maja r. b.

	Miejsce targu											
	Zaleszczyki		Czortków		Kopeczyńce		Mielnica		Rzeszów		Jasło	
	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.
	waluty austryackiej											
Mec pszenicy . . .	3	80	3	98	4	.	3	60	6	40	5	50
„ żyta . . .	2	40	2	54	2	50	2	40	4	43	4	13
„ jęczmienia .	1	50	1	80	1	60	2	30	3	45	3	20
„ owsa . . .	1	20	1	6	1	.	1	10	1	25	1	15
„ hreczki . .	2	.	2	10	2	.	1	80	.	.	2	80
„ kukurudzy .	2	15	2	44	2	80	2	25	.	.	3	60
„ kartofli . .	1	.	1	.	.	50	1	.	.	.	1	60
Cetnar siana . . .	2	40	1	26	.	60	1	.	.	.	1	.
„ wełny . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
„ nasienia konicza	50	.	42	.	.	.	.	.	.	.	25	.
Sąg drzewa twardego	6	82	5	17	8	.	11	.	.	.	6	50
„ „ miękkiego	.	.	4	17	7	.	8	.	.	.	4	30
Funt mięsa wołowego	.	11	.	11	.	11	.	12	.	.	.	13
Mas okowity . . .	.	45	.	46	.	52	.	43	.	.	.	80

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 30. maja.

Hotel angielski: PP Prunkul Jan, z Chiliszeny — Prunkul Michał, z Czerniowiec.

Pod koleją żelazną: Hr. Cetner Wojciech, z Podkamienia.

Zajazd podolski: Smolnicki Franc., z Nowihaszowa. - Pietruski Stan. Konst., z Podhorodca.

Do domu nr. 502$^{4}/_{4}$: Witosławski Artur, z Krzyczyk na Podolu.

Dnia 31. maja.

Hotel rosyjski: PP. Szawłowski Ludwik, z Przewłoki. - Zagórski Miecz, z Podbesza. — Troskulawski Leonh., z Płonny. — Rudziński Antoni, z Leszczyna — Babecki Kaj., z Byszowa

Hotel europejski: Platner Piotr, z Szmankowczyk — Starzyński Boj., z Derewni. — Abancourt Ks., z Łówczy. — Rosnowski Ks. Fr., z Tartakowa.

Hotel Langa: Borowski Ludwik, z Wulki Krowicy. - Pogończek Szwejkowski Jan, z Krowicy. — Skarbek Borowski Leo, z Radowiec.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 30. maja.

PP. Hrankay Albr., c. k. porucznik, i Joanovic Emil, c. k podporucznik, do Żółkwi.

Dnia 31. maja

PP. Młodecki Kaz., ces. ros. rotmistrz, do Krakowa — Glogowski Fl., do Lublina. — Augustynowicz Bol., do Kniażego. — Mniszek Bol., do Ostrowa. — Prawecki Eust., do Brzeżan. — Br. Kodelka Stan, c. k. fml., do Karlsbadu. — Guileaume Leop., c. k. kapitan, do Tarnopola. Maresch Franc., c. k. przełożony powiat, do Żółkwi. — Witkowski Tad., do Soroki. — Kirchmayer Jan Kanty, do Bukaczowiec. — Platner Piotr, do Szmankowczyk. — Wasilewski Tad., do Sienkowa. — Wierzbicki Ign., do Brzeżan. — Malisz Kaz., do Białego kamienia. — Bal Franc., do Tuligłów.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie

Dnia 28. maja 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum	Stopień ciepła według Reaum	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god. zrana	326 65	+ 11.8	71.4	północny	sl	pochmurno
2 god. po poł.	326.43	+ 17 5	55.7	„	„	„
10.god. wiecz.	326.69	+ 12.2	79 0	południowy	„	pogoda

TEATR.

Dziś na scenie polskiej po raz pierwszy: „**Macocha**“, dramat w 5 aktach z francuskiego.
Jutro opera niemiecka: „**Robert der Teufel.**“ Występ panów Humbsera i Prelingera.

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 29. maja.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 79.65. Metaliki po 5% za 100 zł. 68.65; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.— Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.— ; Węgier —.—. Galicyi —.— ; Bukowiny —.— ; Akcye Banku narodowego sztuka 782.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 178.40; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —. .

Wexlowy. Za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty 140.—. — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 138.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.55, dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—, półkorony —.—. Srebro 138.25.

Kurs lwowski.

Dnia 29. maja

		gotówka		towarem	
		zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	43	6	53
Dukat cesarski	„ „	6	45	6	55
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	11	5	11	30
Rubel srebrny rosyjski	„ „	2	15	2	18
Talar pruski	„ „	2	7	2	11
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	81	40	82	40
„ „ „ m. k. za 100 złr.	bez kuponów	85	50	86	50
Akcye gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	bez kuponów	151	50	153	—
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	67	—	68	—
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	79	—	80	—

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 27. maja.

1. Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5%	61 25	61.50
Z pożyczki narod. z proc. od stycznia do lipca po 5%	80 10	80 30
Z pożyczki narod. z proc. od kwiet. do paźd. po 5%	79.70	79.90
Z r. 1851, ser. B. po 5%	—.—	—.—
Metaliki po 5%	68.60	68.80
Metaliki z proc. od maja do listopada po 5%	68 75	69.—
dtto. „ 4½%	59 50	60.—
dtto. „ 4%	51 75	52 —
dtto. „ 3%	39 —	39 50
dtto. „ 2½%	35 —	37.—
dtto. „ 1%	13 50	14.—
Przez. do wylos. z r. 1839	115.75	116.—
„ 1854	90 —	90 25
„ 1860	85 20	85 40
Przeznaczone do losowan. z r. 1860 po 100 zł	89 —	89.50
Renty Como po 42 lir. aus.	15 50	16.—
Wylos. obl. dawn. długu państ. po 5%	65 —	66.—
„ „ 4½%	56 —	57 —
„ „ 4%	49.—	50 —
Przez. do los. obl. daw. długu państ. z proc. w kraju „ 3½%	42.—	43.—
„ 3%	40 -	41.-
„ 2½%	38 —	40.—
„ 2¼%	—.—	36.—
„ 2%	—.—	32.—
„ 1¾%	—.—	28.—
dtto. z procent. za granicą „ 5%	65.—	66 -
„ 4½%	56 —	57.—
„ 4%	49.—	50.—
B. Krajów koronnych		
Obligacye indemn. po 5% za 100 zł. Niższej Austryi	88.50	89.50
Wyż. Aust. i Salb	89.25	89.75
Czech	91.50	91.75
Morawii	87 —	88.—
Szląska	86 50	87.—
Styryi	87.—	88.—
Tyrolu	97.—	99.—
Kar., Krainy. i Wyb.	88.50	89.—
Węgier	69.25	70.—
Obl. ind. po 5 proc. za 100 zł. Ban. Tem., Kroacyi i Sławonii	67 —	68 -
Galicyi	67.25	67 75
Siedmiogr. i Bukow.	66.—	66.75
Lom. wen. poż. z r. 1850	—.—	—.—
Wen. pożyczka z r. 1859	89 —	89.50
Dług Tyrolu, Dług Salcburga, Dług Krainy po 5%	65.—	66.—
„ 4%	49.—	50.—
„ 3½%	42.—	43.—
„ 3%	37.—	38.—
„ 2½%	32.—	33. -
„ 2%	24.—	25.—
„ 1¾%	21.—	22.—

2. Stan oblig. domestykaln.

	pien.	towar.
po 3% za 100 zł.	20.—	21.—
„ 2½% za 100 zł.	17.—	18.—
„ 2¼% za 100 zł.	16.—	17.—
„ 2% za 100 zł.	14.—	15.—
„ 1¾% za 100 zł.	11.—	12.—

3. Akcye.

	pien.	towar.
Banku nar.	780.—	782 -
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	177 70	177 90
Niż.-austr. tow. eskont. po 500 zł.	580 -	582 —
Półn. kolei po 1000 zł. m.k.	1948	1950.—
Tow. kolei żel państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	281 —	282.—
Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł.	175.—	175 50
Połud.-półn.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k.	116 25	116.75
Kolei Cisy po 200 zł m. k. po 140 zł. (70%) wpłaty	147.—	147.—
Połud. kolei państ., lomb.-wen. i central.-włoskiej kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą 160 zł. (80%)	230.—	232.—
Kol. Kar. Lud. po 200 zł. m.k. z wpł. po 140 zł. (70%)	152 50	152.75
Kol. Preszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m.k.	19.—	20.—
dtto. II. emis. po 200 zł. m.k	60.—	61.—
Kolej Bustehradzka po 500 zł. m. k.	660.—	665.—
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	140.—	145.—
Kol. Bern. Ross. po 200 zł. dtto. z pierwszeństwem po 200 zł. m. k.	—.—	200.—
Kol. Grac.-Köfl. i Tow. górn. po 200 zł. w. a.	—.—	112.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	441.—	443.—
Lloyda w Tryeście po 500 zł. m. k.	215.—	220.—
Mostu łańc. w Peszcie po 500 zł. m. k.	396.—	400.—
Tow. młyna par. w Wied. po 500 zł. m. k.	380.—	390.—
Powsz. austr. Tow. gaz. po 250 zł. m. k.	—.—	—.—

4. Listy zastawne.

	pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon. 6let. po 5%	102 50	103.—
10 „ 5%	97.—	98 -
przeznacz. do los. po 5%	91.—	91 50
Banku narodowego w wal. austr. na 12 m. 5% za 100 zł.	99 50	99 75
przez. do los. po 5%	86.75	87.-
Gal. Tow. kred. po 4%	82.—	83.—

5. Obligacye z prawem pierwszeństwa.

	pien.	towar.
Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	96. -	96 25
detto detto w srebrze uproc za 100 zł. w. a.	104 75	105 —
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	142.—	143.—
Kol. półn. po 100 zł. m. k.	97 50	98 50
Kol. Lomb. wen. po 500 fr.	139 —	140.-
Kol. Gloggn. za 100 zł.	79.50	80.—
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	98.50	99.50
Lloyda za 100 zł.	82.50	83.50

6. Losy.

	pien.	towar.
Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	116 65	116 75
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	101 50	102.—
Pożycz. Trye. po 100 zł. w. a.	130.—	130.50
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	36.75	37.25
Esterhazego po 40 zł. m. k.	95 50	96 50
Salma „ 40 „ „	37.50	38.—
Palfiego „ 40 „ „	37.25	37.75
Clarego „ 40 „ „	35 50	36.—
St. Genois „ 40 „ „	37.50	38 —
Windischgrätza 20 zł. „	22.25	22 50
Waldsteina 20 „ „	26.—	26 50
Keglevicha 10 „ „	14 75	15.25

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

	pien.	towar.
Amsterdam za 100 zł. hol.	—.—	—.—
Augsburg za 100 zł. w. p.-n	117.50	117 75
Berlin za 100 tal.	—.—	—.—
Wrocław za 100 tal.	—.—	—.—
Frankfurt za 100 zł. w. p.-n	117 75	118.—
Genua za 100 lir. piem.	—.—	—.—
Hamburg za 100 M. B.	103 25	103.50
Lipsk za 100 tal.	—.—	—.—
Liwurna za 100 lir. tosk.	—.—	—.—
Londyn za 10 ft. szt	138.50	138.75
Lugdun za 100 fr.	—.—	—.—
Medyolan za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Marsylia za 100 fr.	—.—	54 70
Paryż za 100 fr.	54 80	54.90
Praga za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Tryest za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Wenecya za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
(31 dni po ukazaniu.)		
Bukareszt za 100 piast. wał.	—.—	—.—
Konstantynopol za 100 piast. tur.		—.—

Kurs złota.

w przecięciu w w. a.

Dukaty ces. men.	6 zł.	64 c.
dtto. pełnej wagi	6 „	63 „
Korona	19 „	20 „
20frankówka	11 „	12 „
Rosyjski impery.	11 „	43 „
Talar związkowy	2 „	09 „
Srebro	139 zł	25 c.

Kurs korony w c. k. kasach 13 zł. 50 c.

KRONIKA.

(Publiczne biblioteki naukowe Austryi w ostatnim lat dziesiątku.) „Gazeta wiedeńska“ przynosi ciekawe szczegóły, w jakim znajdowały się stanie biblioteki zakładane w państwie austryackiem ku podniesieniu i rozkrzewieniu nauk. Zebrane sumiennie podaje wiadomości o uniwersyteckich bibliotekach w Wiedniu, Pradze, Padwie, Peszcie, w Krakowie, Gracu, we Lwowie, w Insbruku, o bibliotekach naukowych w Lincu, Salzburgu, Lublanie, Klagenfurcie, Gorycyi, Mantuy, w Ołomuńcu, Klausenburgu, o bibliotece San Marco w Wenecyi, bibliotece wiedeńskiego instytutu politechnicznego, tudzież eraryalno-miejskiej bibliotece handlu i nawigacyjnej akademii w Tryeście.

W roku 1850 cała roczna dotacya tych bibliotek (z wyjątkiem biblioteki tryestyńskiej przez gminę miejską uposażonej) wynosiła na zakupienie książek i oprawę 20 460 zł.; dotacya ta została w następnych dziesięciu latach powiększona o 5940 zł. tak, iż obecnie wynosi sumę 26.400 zł.; według tego przypada przecięciowo na jedną bibliotekę 1466 zł., a na bibliotekę uniwersytecką 2145 zł. Największą dotacyę między bibliotekami uniwersyteckiemi ma wiedeńska w kwocie 4725, najmniejszą ma biblioteka Gracu w kwocie 630 zł. Dla innych bibliotek uniwersyteckich wymierzona jest ta dotacya w następujący sposób: Praga otrzymuje 2625 zł., Padua 2520 zł., Kraków 2400 zł., Peszt 2060 zł., Insbruk 1000 zł. Z innych bibliotek ma największą dotacyę Marciana w kwocie 2520 zł., najmniejszą ma Gorycya w kwocie 315 zł. Dla innych bibliotek wynosi ta dotacya: na instytut politechniczny w Wiedniu 2100 zł., na bibliotekę naukowe w Mantuy 1260 zł., Ołomuńcu 735 zł., Lublanie, Klagenfurcie i Klausenburgu po 525 zł., w Salzburgu 420 zł., Lincu 315 zł.

Ogólowe roczne wydatki na te biblioteki są jednak daleko większe; tak na przykład ogólowa dotacya na uniwersytecką bibliotekę Wiednia wynosi 17.767 zł., która prócz nadmienionej sumy na książki, obejmuje w sobie także wydatki na etat zawiadowczy, kancelaryę i potrzeby urzędowe, na utrzymanie budynków i pensye oficyalistów.

Nie można jednak zaprzeczyć, że pomimo to dotacya bibliotek, mianowicie co do kosztów na zakupienie książek teraźniejszym potrzebom nie odpowiada; atoli przy porównaniach, jakie nie raz między dotacyami bibliotek austryackich a dotacyami innych krajów czynią, pomijają najczęściej ważną okoliczność, która najszczególniej w Wiedniu odejmuje temu porównaniu wszelką wagę. W Wiedniu znajduje się wielka c. k. biblioteka nadworna, która jest publiczną i uwalnia bibliotekę uniwersytecką od potrzeby nabywania zbyt kosztownych dzieł, których opłata przewyższałaby nadmiar jej dotacyę. Prócz tego są tu liczne inne biblioteki szczegółowe, które, lubo niepubliczne w ściślem znaczeniu, jednak dla uczonego z powołania i miłośnika umiejętności zawsze wolne zostają do użytku, co nie mało ułatwia przywileje biblioteki uniwersyteckiej. I tak botanik znajduje sławną bibliotekę botaniczną w botanicznym ogrodzie uniwersytetu, zoolog zbiór książek zoologicznego nadwornego gabinetu, mineralog i geolog bibliotekę mineralogicznego nadwornego gabinetu i geologicznego zakładu państwa, geograf i statystyk bibliotekę statystyki administracyjnej, archeolog bibliotekę gabinetu monet i starożytności.

Cesarska akademia umiejętności, następnie c. k. geograficzne i zoologiczno-botaniczne towarzystwo posiadają skarby w publikacyi uczonych towarzystw i korporacyi z całego świata, urzędnicy znajdują książki swego zawodu po bibliotekach swych urzędów centralnych. Takie same stosunki zachodzą także po niektórych większych miastach co do bibliotek publicznych; tak w Pradze, gdzie obok c. k. biblioteki są publiczne biblioteki towarzystwa przemysłowego i czeskiego muzeum, które zawierają wprawdzie nie publiczne ale dla użytku uczonych i miłośników książek przystępne biblioteki królewsko-czeskiego towarzystwa umiejętności, fundacyi krzyżaków, fundacyi Strahowa równie bogate jak kosztowne księgozbiory; tak we Lwowie, gdzie obok uniwersyteckiej jest biblioteka Ossolińskiego; w Gracu, gdzie biblioteka uniwersytecka połączona jest z biblioteką stanowego Joanneum; w Peszcie, Insbruku, gdzie obok bibliotek uniwersyteckich są muzea narodowe z bibliotekami po części bardzo bogato uposażonemi. (C: d. n.)

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.* *Z c. k. galic. drukarni rządowej.*